

Fővárosi cigány ösztöndíjasok

Intézményünk, a Fővárosi Önkormányzat Cigány Ház – Romano Kher 1987-ben alakult. Az alakulás időpontjában Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Központ néven szerepelt. A névben szereplő területeknek megfelelően a Szervezeti Működési Szabályzatban külön-külön részletezve szerepelnek az egyes tevékenységi területek.

Ezek közül az egyik legfontosabb terület az ösztöndíjazás rendszere. Célja az volt, hogy tanulmányi ösztöndíjban részesülhessenek a főváros területén közép-, illetve felsőfokú oktatásban tanuló cigány fiatalok. Ennek érdekében ösztöndíjpályázatot írtunk ki. Ezt eljuttattuk a fővárosban működő közép- és felsőfokú oktatási intézményekbe, főiskolákra, egyetemekre. A pályázat feltételei közül az alábbiak szerepeltek, melyek máig is érvényesek:

- a fővárosban tanuló és/vagy lakó fiatal pályázhat;
- az oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló diák pályázhat;
- a pályázat határidejét megelőző tanulmányi félév átlaga érje el legalább a 3-as átlagot.

Az ösztöndíjra mindenki személyesen pályázhat, mellyel egyszerre biztosítani kívánjuk a közvetlen kapcsolatot. Javaslatot persze tehet bármely pedagógus, szociális munkás, szülő (tíz évvel ezelőtt a családsegítő központok munkatársai, vagy a kerületi cigánygondozók), de ezek nem helyettesítik a tanuló személyes kérelmét, csupán kiegészítik a beadott pályázat anyagát. Ezzel a területtel az Intézmény oktatásszervezői foglalkoznak, akik általában pedagógusok vagy szociális munkások.

Az ösztöndíjpályázat fontos célja, hogy a családokat, ha csekély mértékben is, segítse gyermekeik iskoláztatásában. Talán ennél még fontosabb, hogy a cigány fiatalokat ösztönözze a továbbtanulásban, segítsen megmaradni az egyes képzési formákban és szerezzék meg a számukra remélhetőleg(?) megfelelő végzettséget.

A tanulmányi ösztöndíj összege tíz évvel ezelőtt havi 1000 Ft volt a középfokú oktatásban, és 1500 Ft a felsőfokú oktatásban tanulóknak. Jelenleg 5000 Ft a középiskolás ösztöndíj, 7000 Ft a felsőfokú tanintézetben tanulóké.

Az a tapasztalatunk, hogy a fenti célok elérését nem az összeg nagysága biztosítja. Sokkal jobban az a kialakult munkamódszer, amelyet tíz éve következetesen alkalmaznak. Jelesül az, hogy a pályázók családjához is igyekszünk eljutni – vagy a pályázat elbírálása előtt, vagy azt követően. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ez a családlátogatás nem a rossz ízű „környezettanulmányt” jelenti, tehát nem a rászorultságot, s főként nem az „érdemességet” vizsgálja. Azt kívánjuk elérni, hogy a gyerekek, illetve a fiatalok és a szüleik más problémájukkal is bizalommal fordulhassanak hozzánk. Ez jelenthet egyéb szociális, mentális vagy egészségügyi problémát is. De azt is jelenti, hogy esetleg időben tudunk segíteni szükséges iskolaváltási (rossz pályaválasztás, hátrányos megkülönböztetés, tájékozatlanság stb.) helyzetekben.

E személyes találkozások alkalmával könnyebben kiderül, hogy kinek milyen segítségre van szüksége menet közben. Melyek azok a tantárgyak, amelyek önálló tanulással nem hozhatók fel sikeres szintre. Ezért egyéni mérlegelés alapján *korrepetálási lehetőséget* biztosítunk. Örömmel tapasztaltuk, hogy ezt már sokszor a saját ösztöndíjas főiskolás vagy egyetemista fiataljainkkal oldhatjuk meg. Ennek már nemcsak tanulmányi haszna, hanem erkölcsi értéke is van, azáltal, hogy a középiskolások számára továbblépési mintát, illetve lehetőséget ad.

A tanév közben nyújtott korrepetálás sem mindig hoz olyan eredményt, hogy a velünk kapcsolatban levő fiatal elérje a pályázatban feltételként szabott 3-as tanulmányi átlagot. Az ilyen válsághelyzetek felismerése adta azt a támogatási formát, melyet „tanulmányi támogatásnak” nevezünk. Erre a tanulmányok folytatása során egy vagy két félévben kerülhet sor, amennyiben az eredmény 2,5–2,9 között van. Ez egy tanulmá-

nyi félévben kétszer 8000 Ft. Egymást követő két félévben nem vehető igénybe. A forma igen jól bevált, mivel egyfajta ösztönzést jelent, hogy a sikeres félév után a havi rendszeres ösztöndíjat kaphassa a tanuló, másrészt nem szakad meg a kapcsolat, így biztosabb a sikeres félévi eredmény.

A pályázók között szép számmal akadnak olyanok, akik a kiírás valamely feltételének nem felelnek meg, de van életükben olyan terület, ahol kiemelkedőt nyújtanak: sikeres zenei tanulmányokat folytatnak, sportolók, művészek. Az ő támogatásukra teremtettük meg az úgynevezett *tehetség gondozást*.

Ez a legtöbb fiatalnál azt jelenti, hogy az illető egy félévben kétszer 10 000 Ft támogatásban részesül. Ezenkívül arra is sor kerülhet, hogy a tevékenységükhöz szükséges eszközöket (sportruha, táncruha, képzőművészeti eszközök, kották stb.) az Intézmény megvásárolja, vagy a már megvásárolt eszköz ellenértékét számla ellenében megtéríti.

Minden pályázatról külön-külön dönt az ösztöndíjbizottság, melynek tagjai: Intézményünk igazgatója, igazgatóhelyettese és a mindenkori

oktatásszervezők. A döntésről az érintettek névre szóló értesítést kapnak. A megítélt ösztöndíjat és egyéb támogatást mindenki személyesen veszi át, ezzel is erősítjük a napi kapcsolatot és lehetőséget teremtünk az egyéni problémák megbeszélésére.

Ösztöndíjasaink létszámának örömteli növekedése (amely a szóban forgó tíz év alatt 28 főről 270-re növekedett) következtében a Romano Kher XV. kerületi központjában már fogadni sem tudjuk őket. Kiváltképp nincs mód az általunk fontosnak tartott és következetesen meg is valósított személyes kapcsolattartásra.

Így az 1996–1997-es tanévben átmenetileg a Roma Parlamentben találkoztunk havonta a fiatalokkal. Ebben az évben pedig egy központi helyen levő bérelt helyiségben létrehoztuk a Romani Kher Ösztöndíjközpontját. Itt már kulturált lehetőség van a személyes találkozásra. Olyan központ alakult, amely teljes körű támogatást és szolgáltatást nyújt az itt élő és tanuló cigány fiataloknak. Lehetőség van az ösztöndíjak személyes kifizetésére, a korreptálások lebonyolítására, a nyelvtanfolyamok és egyetemi előkészítők szervezésére. Ez év végén pályaválasztási program beindítását ter-

vezzük a nyolcadikos gyerekek számára.

Megfelelő technikai felszerelés hiányában egyelőre csak terveinkben szerepel a számítástechnikai képzés megszervezése és az informatikai, valamint információs központ kialakítása.

Itt kapott helyet a már működő értelmiségi fiatalok klubja is.

Az eltelt több mint tíz év értékeléséhez elengedhetetlenül szükség van száraz statisztikai adatokra is.

Az Intézménnyel kapcsolatba került és támogatásban részesült fiatalok száma kb.

800 fő a 10 év alatt.

1989-ben 28 középiskolás kapott ösztöndíjat. 1993-ra ez a létszám mintegy a kétszeresére növekedett, s 57 fő volt. Ekkor még csak két egyetemista roma fiatal volt ösztöndíjas. Ettől kezdve folyamatos létszámnövekedés figyelhető meg. 1994-ben, egy év alatt ismét megkétszereződött ez a létszám (98 fő), ebből nyolc a főiskolások, illetve egyetemistások száma.

A jelenlegi 250–300 fiatal az 1996-os tanév óta támogatjuk, akik közt már 78 főiskolára, illetve egyetemre járó cigány fiatal van Budapest különböző oktatási intézményeiben.

Radnits Erzsébet

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ez a családlátogatás nem a rossz ízű „környezet-tanulmányt” jelenti, tehát nem a rászorultságot, s főként nem az „érdemességet” vizsgálja. Azt kívánjuk elérni, hogy a gyerekek, illetve a fiatalok és a szüleik más problémájukkal is bizalommal fordulhassanak hozzánk. Ez jelenthet egyéb szociális, mentális vagy egészségügyi problémát is. De azt is jelenti, hogy esetleg időben tudunk segíteni szükséges iskolaváltási (rossz pályaválasztás, hátrányos megkülönböztetés, tájékozatlanság stb.) helyzetekben.